

Ferenczi Sándor levele Sigmund Freudhoz

Budapest, 1919. augusztus 28.

Kedves Professzor úr;

Sajnos egymás után telnek a hetek, a nyárból már alig van hátra valami, s én még mindig az alkalomra várok, hogy – ha csak rövid időre is – kiszabaduljak ebből a pokolból, feleségemmel együtt néhány hetet tölthessek az ön közelében, s oly sok megrázó élmény után végre összeszedjem és kipihenjem magam. De éppen most tudtam meg, hogy „eltűntek” az akták, amelyek alapján útlevelet akartam szerezni. Akik ügyesebbek minálunk, „jó szóért” már engedélyeztették utazásukat. Mennyire irigylem őket, hogy ha mégoly összezsúfolva is, már tovagördülnek a vonatkupéban!

Az elviselhetetlen vörösterror után, mely lídércnyomásként nehezedett a lelkekre, most megkaptuk a fehérterrort. Egy kis ideig úgy látszott, mintha sikerülne igazságos kompromisszumig mérsékelni a feleket, végül azonban mégis a kíméletlen klerikális-antiszemita szellemé lett a győzelem. Ha nem csalódom, ránk, magyar zsidókra a brutális zsidóüldözések korszaka vár. Úgy vélem, a legrövidebb idő alatt kigyógyítanak abból az illúziókból, amelyben felnvelkedtünk: hogy ugyanis „zsidó hitvallású magyarok” vagyunk. Úgy képezem, a magyar antiszemitizmus – a népjellemnek megfelelően – brutálisabb, mint a kicsinyes és gyűlölködő osztrák.

Hogy miként lehet itt majd élni és dolgozni, az végtére is rövidesen kiderül. Pszichoanalitikus számára persze az a legjobb, ha teljes visszavonultságban és zajongás nélkül folytathatja a munkát. Személyesen alkalomnak kell tekinteni ezt a traumát, hogy levetkőzzünk bizonyos, gyermekkorából hozott előítéleteket, s megbékéljünk a keserű igazsággal, hogy mint zsidók valóban hazátlanok vagyunk. Az így szabaddá vált libidót azon kevés öröm között kell megosztani, melyet ebből a debakelből kimentettünk: az egyetlen hű lélekre gondolok, aki a bajokban mellettünk állt, meg a tudományra. Bizonyára megbocsátja ezért, ha a közeljövőben az eddigieknél gyakrabban keresem az alkalmat, hogy személyesen vagy legalább levélben érintkezzem Önnel.

Külső körülményeinkről nem kívánok most sokat írni, hiszen még mindig reménykedem abban, hogy szeptember második hetében láthatom Önt Bécsben. A vakációról semmilyen körülmények között sem akarok lemondani, még akkor sem, ha október legnagyobb részében le kell mondanom a terápiás munkáról. Végül is egész nyáron teljes gőzzel dolgoztam.

Ennivaló *valamivel* több van, hús persze még nincs. Az árak még mindig elképesztőek, de fokozatosan észrevehető némi csökkenés. Feleségem az egész napot azzal tölti, hogy összetákolja és elkészítse a nyomorúságos étkeket. Én napi nyolc órát adok. Este nem lehet kimenni az utcára: mire megettük a vacsorát, 9 óra van, s fél 10 körül egy lélek sem mutatkozhat az utcán, mert elfogja a román járőr. A rendőrségi fogdák tele vannak névtelen „bolsevistákkal”, akiket ott bántalmaznak. Az összes zsidó tanársegédet elbocsátották, a zsidó diákokat kidobták és ütlegették. Ebből a néhány dologból bizonyára képet alkothat az itteni helyzetről.

Szívélyes üdvözlettel – a remélt viszontlátásig! Írjon rólam Ranknak, talán újból írhatna nekem egy levelet.

Az Ön Ferenczije

A levelet Judith Dupont szíves engedélyével közöljük.

